Maa – ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
MTK ry

Lausunto

PVM
7.5.2024

Maa- ja metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi

Viite: Kuulemispyyntö

Asia: Asiantuntijalausunto Eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry kiittää Maa- ja metsätalousvaliokuntaa mahdollisuudesta tulla kuultavaksi asiakohdassa mainitusta asetusluonnoksesta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinlääkintähuoltolakia, joka ei ole vielä voimassa.

Eläinlääkäripalvelujen kunnallinen järjestämisvastuu ehdotetaan muotoiltavaksi osin uudella tavalla siten, että velvollisuus järjestää seura- ja harrastuseläimiä varten muita palveluja kuin ensiavun luonteista kiireellistä eläinlääkärinapua määräytyisi alueellisten tarpeiden perusteella.

Laissa säädettäisiin järjestämisvastuun laajuuden määrittävistä kriteereistä, joilla turvattaisiin palvelujen riittävä ja kohtuuhintainen saatavuus joko julkisina tai yksityisinä palveluina kaikilla alueilla sekä kunnille säädettyjen eläinlääkintähuollon tehtävien asianmukainen hoito. Kunnallisen järjestämisvastuun enimmäislaajuutena olisi laissa jo oleva luettelo eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömistä eläinlääkäripalveluista. Jotta kunta voisi täydentää lakisääteistä palveluvalikoimaansa muilla tarpeellisiksi katsomillaan palveluilla, lakiin sisällytettäisiin poikkeus kuntalaissa säädetystä palvelujen yhtiöittämisvelvollisuudesta.

Yleisiä huomioita

Julkisten eläinlääkäripalvelujen säilyminen ruuantuottajien lähellä on ehdotonta. Kiireellisen eläinlääkäriavun saatavuus on ehdoton edellytys eläintuotannolle niin eläinten hyvinvoinnin, kuin tuotannon kannattavuuden näkökulmasta. Lisäksi julkisia eläinlääkäripalveluita on oltava saatavilla tasapuolisesti koko maan alueella.

On varmistettava, että kunnallisen tuotantoeläinlääkärin työ pysyy houkuttelevana uravaihtoehtona eläinlääkäreille myös tulevaisuudessa, joten on pohdittava, miten eläinlääkärien kohtuulliset työskentelyolosuhteet pystytään takaamaan paikallisesti.

Uuden lain tavoitteena on myös vähentää eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä kunnille aiheutuvia kustannuksia. On siis varmistettava, että tämä tavoite toteutuu myös käytännössä eikä eläinlääkäripalvelujen kustannukset tule nousemaan kotieläintuottajille. Hintojen nousu voi johtaa tilanteeseen, jossa ei olisi taloudellisesti kannattavaa kutsua eläinlääkäriä paikalle, jolloin eläimet jäävät helposti hoitamatta tai hoidosta tingitään. Kotieläintalouden yleinen kustannusten nousu heikentää jo nyt tilojen kannattavuutta. MTK korostaakin, että muutoksia, jotka nostaisivat kotieläintilan eläinlääkäripalveluiden hintoja ei voida tässä tilanteessa hyväksyä. Jos asiakasmaksut nousevat, voi se siis vaikuttaa eläinten hyvinvointiin heikentävästi, myös lemmikki- ja harraste-eläinten osalta.

Maa – ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
MTK ry

Lausunto

PVM
7.5.2024

Tuotanto- ja muiden hyötyeläinten pitopaikkojen lukumäärä on vähentynyt ja vähenee edelleen. Samalla eläinten pitäjien osaaminen paranee ja pitopaikoissa suoritettujen eläinlääkärikäyntien määrä vähenee. On kuitenkin tärkeää ylläpitää eläinlääkäripalveluja sekä eläinten sairaanhoidon, mutta myös ennaltaehkäisevän terveydenhuollon varmistamiseksi tuotantoeläimille sekä eläinten hyvinvoinnin että eläinten pidon taloudellisten edellytysten turvaamiseksi.

Kunnaneläinlääkärit saavat tällä hetkellä huomattavan osan tuloistaan suoraan eläinten omistajilta ammatinharjoittajana saatuna ammattitulona. Jos kunnaneläinlääkäreillä ei olisi mahdollisuutta hoitaa lemmikkieläimiä oman virkansa puitteissa palvelujen yhtiöittämisen tai ulkoistamisen seurauksena, tulot täytyy hankkia pelkästään hyötyeläinten hoidosta. Käyntien vähäisyyden vuoksi tulotkin laskisivat merkittävästi, mikä vähentäisi eläinlääkäreiden kiinnostusta näihin virkoihin. Näin ollen MTK näkee hyvänä, että lain muutoksen jälkeen yhtiöittämisvelvoite ei enää koskisi kunnallista eläinlääkintähuoltoa silloinkaan, kun palvelunjärjestämisen kokonaisuuden kannalta on tarpeen tarjota järjestämisvastuun ulkopuolisia palveluita. Näin järjestämisvastuun ulkopuolelle jääviä palveluita voidaan tarvittaessa tarjota, vaikkakin markkinaperusteisesti hinnoiteltuna. Toisaalta muutos velvoittaa järjestäjän huomioimaan alueen yksityisen palveluntarjonnan aiempaa laajemmin, mikä edistää kilpailuneutraliteetin toteutumista.

On kuitenkin huomioitava, että päivystyksen sujumiseksi on tärkeää ylläpitää riittävää määrää virkoja. Toimivan päivystysalueen eläinlääkärimäärän on todettu olevan viidestä kahdeksaan eläinlääkäriä.

Tiedetään, että tuotantoeläinpraktiikan houkuttelevuus on vähentynyt nuorten eläinlääkäreiden keskuudessa, ja kunnaneläinlääkärivirkoja on ollut hankala täyttää erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa. Työolosuhteet, kuten työn sitovuus ja erityisesti päivystysvelvollisuus ovat asioita, joita on syytä kehittää, jotta riittävät eläinlääkäripalvelut kaikkialla Suomessa voidaan turvata.

Pykäläkohtainen huomio

MTK:n kannalta näemme asiakkaan ja kunnan kannalta ristiriitaisena luonnoksen 15§:ssä esitetyn kirjauksen ”tulee periä” uuden laajennetun vastaanottomaksun aikaisemman klinikkamaksun sijasta, jonka kunta on voinut periä niin päättäessään. Kunnalliseen itsehallintoon liittyen vaikuttaa ongelmalliselta määrätä maksun perintä pakolliseksi ja velvoittaa kaikki kunnat näin toimimaan. Tilanteet kunnissa ovat hyvin erilaisia, elinkeinorakenteen, taloudellisen tilanteen ja myös henkilöstöresurssien suhteen. Äärimmäisessä tapauksessa kunnan vastuulla oleva maksujen perintä saattaisi olla jopa kalliimpaa kuin vastaanottomaksuista kertyvä tuotto. Näemme tämän epätarkoituksenmukaisena. Ristiriita kunnan omasta päätösvallasta maksujen määräytymisestä on olemassa. Esitämme tilalle ”voi periä” kirjausta.

Lopuksi

MTK näkee nyt ehdotetun luonnoksen hallituksen esitykseksi eläinlääkintähuoltolaiksi riittävän varmistamaan eläinlääkäripalveluiden saatavuuden koko maassa kaikille eläimille ml. kiireelliset tapaukset.

Kuten MTK aiemmissa lausunnoissaan on tuonut esiin, tuleviin eläinlääkäripalveluiden isoihin haasteisiin liittyy paljon ennakoimattomia seikkoja, kuten eläinlääkäreiden houkutteleminen tuotantoeläinpraktiikkaan alueille, jossa

palveluiden tuottaminen on kannattamatonta ja vaatii julkista tukea. Myös monen kunnan taloudellinen tilanne on erittäin haasteellinen ja ympäristöterveydenhuolto ml. eläinlääkintäpalvelut, nähdään usein vain hallinnollisesti hankalana, pienenä mutta vaativana yksikkönä, joka on tähän asti hoitunut erittäin kustannustehokkaasti, mutta aiheuttaa varmasti paineita tulevaisuudessa hallinnolle ja henkilöstölle.

Tuottajien jaksaminen on kytkeytynyt eläinlääkäripalveluiden saatavuuteen. Eläimen sairastuessa eläinlääkärinavun oikea-aikainen saatavuus helpottaa myös eläimen hoitajaa.

Eläinlääkäripalveluiden turvaaminen on erittäin tärkeää kotieläintiloillemme, eläinten terveydelle ja hyvinvoinnille sekä tilojen kannattavuudelle ja kilpailukyvylle. Toimiva eläinlääkintähuolto on osa **kriittistä infrastruktuuria** niin koko Suomen elinvoimaisuuden kannalta, kuin kansallisen huoltovarmuuden näkökulmasta.

Helsingissä 7.5.2024

Johan Åberg
Maatalousjohtaja

Jenni Kiilholma
Eläinlääkäri

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry